

ПРАВОСЛАВНИ ИКУМЕНИЗАМ

1. Сва истина наше Хришћанске вере јесте откривење Свете Тројице у Христу, у Христовом оваплоћењу, и тело те истине, како је говорио Свети Иринеј, јесте управо Црква као тело Христово. Отуда за нас православне сва Црква и све у Цркви извире и своди се на Господа Исуса Христа Богочовека. Зато и Еклисиологија, која је данас толико актуелна, за нас православне извире, заснива се и неодољива је од Христологије. Сједињење Бога и Човека у Христу, сједињење наше с Богом, са свом творевином (= читавим светом) И и са људима, и у космичком и истовремено у конкретном историјском, еклисиолошком телу Цркве Христове, и отуда премошћење свих провалија и амбиса, свих „дуализама“ несместивих са Ипостасним дјиофизитизмом Богочовека Логоса — јесте суштинска карактеристика православне визије света и човека, дакле и Православног Икуменизма.

2. Последице таквог христолошког гледања на све, тј. христолошке визије света, одражавају се пре свега на схватање о спасењу, на Сотериологију. Спасење је овде схваћено као живљење и заједничарење са Христом и у Христу са Светом Тројицом. Спасење је у новом рођењу (= препорођењу), новом благодатном животу у заједници Тројичног човекољубља и некористољубиве љубави човека, а не некакво учење о „сатисфакцијама“, „заслугама“, „тварној благодати“, моралистичком „побољшању нашег стања“, „социјалном хуманизму“ итд. Очовечење Бога и обожење човека — то је православна истина о спасењу, по Светим Апостолима (нарочито ПАВЛУ и ЈОВАНУ) и Светим Оцима (нарочито Св. ИРИНЕЈУ, Св. АТАНАСИЈУ, КАПАДОКИЈЦИМА, Св. МАКСИМУ, Св. ПАЛАМИ). Црква је матрица (митра = утроба) и радионица тог и таквог спасења у Христу, зато што се у Православљу поистовећује „Тајна Христова“ са „Тајном домостроја спасења“, који је Црква.

3. Последице таквог христолошког схватања за Еклисиологију су следеће: Свети Оци православног Истока видели су, веровали и доживљавали Цркву као „Тајну Христову“, и за њих та Тајна Христова залази и прожима све димензије црквеног бића — и богословско-догматско учење о Цркви, и њен благодатно - канонски живот и поредак и организацију под руководством Духа Светога, Утешитеља и Руководиоца Цркве (Јн. 14, 17. 26; 16, 1314; Д. Ап. 15, 28; 20, 28; 1 Кор. 12, 313). Само до краја проживљена Христологија резултира у правилну Еклисиологију. (Отуда погрешна западна Еклисиологија разоткрива чињеницу да Тајна Христова није тамо правилно схваћена и доживљена). Особито су у Православљу јединство, светост, апостолност и католичанскост (= саборност) Цркве засновани на Христу и реализовани Духом Светим, „силом, дејством и благодаћу Духа“, како се често каже у богослужењу и Светим Тајнама наше Цркве.

Богочовечанска пуноћа — католицитет — Цркве Божије у свету јесте оно што су Апостоли, проповедајући Исуса Распетог и Васкрслога,

насађивали у сваком месту, почев од Јерусалима — „Мајке свих Цркава".^[2] То је иста она Апо столска пуноћа Цркве као „народа Божијег" и „тела Христовог" која се преноси на Епископе кроз Епископе, те је отуда у Православној Цркви Истока присутна и наглашена христоцентричност = апостоцентричност = епископоцентричност Цркве, како у литургијском бићу и животу Цркве, тако и у њеној унутрашњој структури и канонској организацији. Сваки Епископ на челу локалне Цркве је ис топон ке типон Христу (= на месту и у обличју Христа) и као такав наследник је свих Апостола, и сви Епископи само у Христу — као Глави и Спаситељу, Архијереју и Епископу тела Цркве (Еф. 1, 22; 5, 23; 1. Петр. 2, 25) — налазе своје јединство и сваки се поистовећује са свима Епископима и са Христом, по речима Св. ИГЊАТИЈА: „Епископи који су постављени по крајевима земље, јесу у вери (гноми = мисли, вољи) Исуса Христа" (Ефесц. 3, 2). Овим је наглашена христоцентрична, саборна организација Цркве, а не папоцентрична или римоцентрична. Епископи као главе помесних, локалних Цркава, тј. народа Божијег сабраног у дотичној Цркви, Цркви једнога места, и то конкретно у Светој Евхаристији, изражавају своје христоцентрично јединство у вери и благодати Духа Светога, у Божанској Евхаристији и осталим Светим Тајнама, и у сваком богослужбеном чину и општењу, у љубави и свези мира у Духу Светом. Једном речју у јединству у Христу, кроз окупљање на Саборе, где се посведочава и констатује исповедање исте вере и заједништво исте благодати уједном и истом Духу (Еф. 4, 36), укратко речено: јединство и заједница општег, саборног Тела Христовог. Отуда је природно и нормално епископско саслуживање и причешћивање уједној Евхаристији (нарочито при избору и постављењу новог Епископа) и пуно црквено општење (кинонија) у благодатно - канонском јединству (као што о томе сведоче свети канони: Апостолски 34 и 37, Антиохијски 9 и 20,1. Васељенског 4 и 5:2. Васељенског 2; 3. Васељенског 8, и истоветни са овим Четвртога 19; Шестога 8 и Седмога 6, као и Посланица Картагенског сабора из 418. године). Свети Сабори пројављују то посведочено јединство у вери и општењу једног и јединственог Тела Католичанске Цркве Христове по свој Васељени (тис ката тин икуменинкатоликис еклисија), по речи Светог ПОЛИКАРПА. С друге стране, Сабори исправљају и васпостављају нарушено јединство у вери и евхаристијском заједништву, или пак искључују из црквеног јединства непоправљиве кваритеље вере и јединства и тиме кваритеље спасења људи.

4. Јединство у вери (= у истини хришћанског живота и спасења) увек је имало христолошки карактер и значење, што ће рећи истовремено и еклисиолошко и сотириолошко значење. Еклисиолошко: као јединство „тела Истине", по Св. ИРИНЕЈУ Лионском, а то је Христос као Истина и тело Његово — Црква, као тело Истине (*corpus veritatis*). Сотириолошко: зато што ван јединства са Истином = Христом нема ни живота ни спасења. Основ за учешће у тој Истини, у том „телу Истине" Богочовечанске, основ дакле за причешћивање њој и њоме, јесте право и спасоносно исповедање истините (= православне) вере. Зато се у Цркви и крштавамо тек пошто претходно Правило вере, „канон вере", по Св. ИРИНЕЈУ, то јест Символ вере. Зато се и на Св. Литургији одувек прво читао Символ вере па се тек онда свршавао канон

Евхаристије и учествовало у Причешћу. Литургијско заједничарење — кинонија, *communio* — без претходног искреног и православног исповедања једне и исте вере јесте еклисиолошки нонсенс. Такав поступак би ишао директно против јединства Цркве, јер он одриче и разбија саму основну силу сједињења — веру као уједињујућу моћ у Једноме Духу, у Једноме Христу, у Једноме Богу. То би такође представљало само сентименталну, голу хуманистичку превагу људскога над Божанским, компромиса над Истином, човечанског условног договора над Богочовечанским бићем и поретком Цркве.

За нас православне овде важи реч Светог МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА: „Истина је старија од врлине” — (PG 90, 1221 АВ).

5. Овај богочовечански поредак и карактер свега у Цркви: вере, живота, спасења, јединства, заједништва, једина је основа учешћа и општења у Тајни саме Цркве и у из ње извирућим и у њу увирућим Светим Тајнама. Само у тој богочовечанској пуноћи и христолошком карактеру свега у Цркви налази се истинска католичанскост (= саборност) и целовитост (= целомудреност) и икуменичност (католикотис= васељенскост) Цркве, саборност и васељенскост не само просторна, географска, него и свевременска, тј. свевременост њена. Јер у Православној Цркви наша заједница није мања са верницима наше генерације од оне са верницима свих претходних генерација од Апостола до данас. То је наше заједништво „са свима Светима” (Еф. 3, 18). Та саборност и васељенскост није нешто што се ствара, него постоји као сама Црква, као благодатна католичанска пуноћа и јединство свих благодатних дарова, свих генерација и свих времена у животу Цркве Христове у Духу Светоме, која се зове „заједница са свима Светима” (Еф. 3, 1419). Ова богочовечанска пуноћа свих и свега у Христу јесте садржај црквене проповеди Јеванђеља, јеванђелске вере и живота, и мисије Цркве у свету. Поједини људи, или групе и народи, могу се тој пуноћи приопштити и присајединити, али је не могу мењати по себи, „по човеку”. То је јединство свуда истог и неизменљивог Светога Предања Цркве, о којем је тако надахнуто сведочио још Свети ИРИНЕЈ Лионски, а онда и сви Свети Оци и Сабори.

6. Проблем тзв. *intercommunio*, и други слични проблеми у савременој Еклисиологији, производ су савременог западног Екуменизма. Треба рећи даје Екуменизам, како се појавио у новије време, у својим најбољим представницима, појавио се као жеђ за изгубљеним хришћанским јединством, но самим тим Екуменизам је и доказ трагедије раскола Западног Хришћанства; доказ да они тог јединства са Црквом немају. Таје трагедија почела одавно, од оног момента кад је тајна јединства Цркве пренета на Западу са Богочовека на човека. (Посредно је западни Екуменизам производ Папизма, јер се родио из Протестантизма одцепљеног од Римокатолицизма). Жеђ за хришћанским јединством заснива се на осећању изгубљеног јединства у вери и духовном опиту. Сада се покушава да се „изгради” јединство на порушеној грађевини Цркве, али на погрешној Еклисиологији, на поједнострањеној и извитопереној Христологији. (Можда је томе допринела и чињеница да хришћански Запад није дубоко ни правилно

проживео све христолошке проблеме, као што је то хришћански Исток).

„Стварање" јединства Цркве у савременом западном Екуменизму покушава се нееклисиолошким, нецрквеним, нејеванђелским методама, средствима и путевима, без покајања и смиреноумља, често и без вере, ван Светог Предања, безблагодатно, без Духа Светога—Утешитеља Цркве. Отуда није чудо што се, и после више од пола века постојања екуменског покрета и рада његових форума, хришћански Запад и даље налази не пред јединством разједињених хришћана, како се желело или бар тако изјављивало, него пред новим поделама и пред погребом и последњих „остатака" Цркве, апостолско-светоотачке вере и јеванђелског Хришћанства, нарочито у све више растућем броју протестантских фракција и секата, које више не верују ни у основне истине Божанског Откривења: Свету Тројицу, Христово Васкрсење, Светост Цркве итд. и које се, на жалост, управо као такве све више примају и учлањују у тзв. „Светски Савет Цркава" у Женеви, иако се томе противе представници Православних Цркава у тој Женевској „Лиги Цркава", створеној очигледно по угледу на „Лигу народа" и затим на „Уједињене нације". То еклатантно показују „генералне ансамблеје" тог екуменског гломазног механизма (нарочито недавна ансамблеја у Упсали), које немају никакве везе са древним црквеним сабрањима и светопредањским Саборима.

7. Што се пак тиче Римског, или тачније „Римоцентричног" Екуменизма, који је прокламован нарочито на Другом Ватиканском концилу, иако Римокатоличка Црква ни до данас званично није ступила у Екуменски покрет (није члан него само „посматрач" у Женевском „Светском Савету Цркава"), он се није одрекао старог унијатског менталитета и праксе. Рим, нажалост, не ради на стварном јединству Цркве, него на подчињењу свих Цркава Римском папизму.

За нас Православне овде се поставља исувише озбиљан проблем: хоћемо ли, као што мисле и намеравају неки од „екумениста" из православних средина, учествовати и сарађивати, тј. радити и даље на том погребу, или ћемо обновити и појачати наше пред подељеним хришћанима аутентично црквено сведочење и исповедање праве вере и јављање свему свету „светле проповеди Васкрсења" из Цркве Бога Живога и Иситинитога, која је „Стуб и Тврђава Истине" (1 Тим. 3, 16). Уместо учешћа у сахрани остатака црквености у Западном Хришћанству, потребно је православно сведочење о мучеништву Крста и победоносности Васкрсења, еда би како они који још спавају устали од сна и васкрсли из мртвих и обасјао их Христос (Еф. 5, 14). Јер Православље не може и не треба да се одрекне своје мисије, не треба да презре и превиди позив и призив неправославних хришћана. Али, нажалост, за неке православне делегације на екуменским конференцијама изгледа да Православна Црква треба само да учествује „органично" у „Светском Савету Цркава", и тиме се уклапа сасвим у њихове механизме и протестантски менталитет, њихово малOVERJE, полуверје и безверје, заборављајући да се тиме квари целомудреност вере Невесте Христове, и губи верност Христу, Апостолима, Оцима, Саборима, и Свето Православље се своди на једну „конфесију" у низу

других из тзв. „Branch theory“ чиме је Еклесиологија сведена на „религиозну социологију“.

С друге стране, још нешто треба рећи: избегавањем од стране неких представника Православне Цркве њене истински екуменске мисије непатвореног сведочења Истине Христове, неизвитопереног Јеванђеља Апостола и Отаца, многе искрене душе на Западу, које чезну за пуноћом црквености и благодатног заједништва у Светим Тајнама, губе своју и последњу наду у могућност налажења свога пута у Цркву Божију и шансе спасења у њој, налажењу свога правог уцрквљења у Једну Свету Католичанску и Апостолску Цркву Христову. Јер сведочење о Правој Цркви, о Православљу или јединој Истини Јеванђеља и јединој могућности спасења света, извире из саме суштине Православне Цркве.

Пред апостолско-светоотачком Истином о правој Цркви Божијој и пред лицем самог факта Цркве Православне, просјачење такозваног „органског“ учествовања у ванцрквеном и нецрквеном Екуменизму углавном протестантског савета, представљало би акт недозвољиве игноранције и негирања самосазнања и самоосећања Цркве свих генерација кроз векове, од Педесетнице до данас. Православној Саборној Цркви није место у женевском „Светском Савету Цркава“, што не значи да Православни треба да се оглуше и презру позиве и призиве неправославних хришћана, нити да се одрекне своје мисије у свету, и у Западном свету данашњице. Православље одувек значи и сведочење — мистирија, и мученичко исповедништво — мартирин.

Заповест Св. Апостола ПЕТРА важи увек за нас Православне: „Господа Христа освећујте у срцима вашим, са кротошћу и страхом — и имајући добру савест — свагда спремни на одговор (прос апологиан) свакоме који тражи од вас реч (логос = разлог) о вашој Нади“ (1 Петр. 3, 15-16). Та наша Нада, по Апостолу ПАВЛУ, јесте „слава Тајне ове — тј. Цркве — међу незнабошцима, која је Христос у вама, Нада славе“ (Кол. 1, 27. 24). Та Нада је Истина Христова, истинита Вера Божија — „вера која кроз љубав дела“ (Гал. 5, 6) — и Љубав Христова, „љубав Духа Светога“ (Рм. 15, 30). Због тога се ми Православни у истинском Икуменизму не смемо, и нећемо, „понашати као мала деца, коју љубља и заноси сваки ветар науке, у обмани људској, у свакаквој лукавости ради методологије заблуде, него ћемо да истинујемо у љубави“ (Еф. 4, 14-15). Ово последње заборављају многи гласноговорници данашњег Екуменизма, који као папагаји стално понављају да је доста било толиких „векова мржње“, а сада треба „само љубав“, мислећи да ту велику, централну и последњу тајну Хришћанства имају само тиме што је језиком говоре, а срце им је далеко од праве Љубави и Истине. (И на Флорентинском унионистичком сабору у 15. веку, такође су много говорили о „љубави“, али се све завршило нецрквено и срамно.)

8. Сведочење о Православној Цркви из њене католичанске пуноће Истине, јесте Крст и Распеће, умирање за Христа и са Христом, ради спасења људи и свега света, али није сентиментална прича о „ружичастом Хришћанству“ и „о љубави без граница“, која саму себе негира негирањем Истине, кроз „неистиновање у љубави“. У

Православној Католичанској (= Саборној) Цркви је пуноћа Истине Јеванђеља и благодати Свете Тројице, и то је једина могућност спасења света и рода људског. И свеживотно сведочење о томе је мисија која извире из саме суштине Цркве. И одрицање од тога је одрицање од самог Апостолства Цркве. Овакво сведочење значи сотириолошко разоткривање и исповедање, у пракси и теологији, свих димензија Истине православне Вере и благодатног богочовечанског живота, што извире из превелике Тајне оваплоћења Бога и обожења човека у Цркви, као телу и делу Христовом, у Цркви као „Економији (= Домостроју) благодати" Свете Тројице (Кол. 1, 25-27; Еф. 1, 3-14).

Много извикани и исфорсирани „дијалог љубави" неубудљив је пре свега због свог вербализма, због свога неискреног сентиментализма, и у својој нестрпљивости пројављује се као маловерни отказ од спасоносне „светиње Духа и вере Истине" (2 Сол. 2, 13), од једине „спасоносне љубави Истине" (2 Сол. 2, 10). Насупрот томе, само „истинујући у Љубави" можемо достаћи до стварног и спасоносног јединства у вери и благодати, у живом бићу Апостолске Светоотачке Цркве Христове, можемо достићи да „узрастемо у Њега — Христа — све и сва" (Еф. 4, 15). Европским хришћанима треба озбиљно сведочити да није могуће нити довољно вербално „узрастање у љубави" без стварног „узрастања у вери" Јеванђеља, „узрастања у познању Бога", „узрастања у благодати и знању Господа нашег и Спаса Исуса Христа" (2 Кор. 10, 14-15; Кол. 1,10; 2 Петр. 3, 18). Голо хуманистичко, и јеретичко, раздвајање Истине од Љубави, и обратно, само је знак изгубљеног јеванђелског целомудрија и етичке чедности, изгубљене духовне равнотеже, изгубљене благодатне пуноће дарова Духа Светога, а тим путем, боље рећи странпутицом, никада нису ишли ни свети Апостоли ни Свети Оци Цркве.

Православни су кроз векове ишли путем Истине у Љубави, и Љубави у Истини, и тако са „Христом усељеним вером у срцима" и у заједници „са свима Светима" Духом Светим „познавали Љубав Христову" и остајали „у Цркви у Христу Исусу" на славу Бога Оца и на спасење рода људског и свега света (Еф. 3, 16-21).

Бог показа Љубав Своју према свету и човеку кроз Крст и Васкрсење Христово, и зато Крсноваскрсна треба да је и наша љубав према свету и људима, а она значи прихватање Истине која спасава, и живот у тој Истини. Голи моралистички минимализам и пацифизам савременог Екуменизма само пројављује своје хуманистичке корене, своју философију и етику „по човеку" (Кол. 2, 8), своју духовну кризу вере у Истину, своју докетистичку неосетљивост за важност Богооткривене истините Вере и значај богословске и црквене борбе за Истину у мукотрпној историји Цркве.

Ево шта каже о Истини и правој и спасоносној Љубави један од највећих Отаца Цркве, који нам је, за Апостолима Јованом и Павлом, оставио нову химну Љубави (познатих Четресто глава о Љубави), а истовремено је био ревносни поборник Православне вере против јеретичког кривоверја и кривословља, Свети МАКСИМ ИСПОВЕДНИК:

„Ја не желим да се јеретици муче, нити се радујем њиховом злу — Боже сачувај! — него се већма радујем и заједнички веселим њиховом обраћењу. Јер шта може бити милије вернима него да виде да се расејана деца Божија саберу у једно. Ја нисам толико помахнитао да саветујем да се немилост више цени него човекољубље. Напротив, саветујем да треба са пажљом и искуством чинити и творити добро свима људима, и бити свима све (1 Кор. 9, 22) како је коме потребно. Притом, једино желим и саветујем да јеретцима као јеретцима не треба помагати на подршку њиховог безумног веровања, него ту треба бити оштар и непомирљив. Јер ја не називам љубављу него човекомржњом и отпадањем од Божанске Љубави кад неко потпомаже јеретичку заблуду, на већу пропаст оних људи који се држе те заблуде" (Писмо 12, PG 91, 465 С).

Ове речи Светог МАКСИМА најбоље показују како су се Свети Оци, следејући верно за Светим Апостолима, односили према онима који кваре Богооткривену веру и тиме људе лишавају истинитог спасења. Јошје рекао Свети МАКСИМ: „Вера је основ наде и љубави" и она је основ саме Цркве, јер „Господ је рекао да Католичанска Црква јесте право(славно) и спасоносно исповедање вере" (PG 90, 1189 А и 93 0).

Истоветно њему говорио је и сведочио Св. ЈОВАН ДАМАСКИН, такође велики борац за Православну веру и Цркву против јеретика: „Онај који не верује по Предању Католичанске Цркве ... неверник је" (О Прав. вери IV, 10; PG 94, 1128 А). „Све што нам је предано кроз Закон и Пророке и Апостоле и Јеванђелисте ми примамо, и знамо, и високо ценимо, и преко тога ништа више не тражимо ... Будимо тиме потпуно задовољни, и останимо у томе, не помичући вечне границе (Приче Сол. 2, 28), нити нарушавајући Божанско Предање" (Исто, I, 1; PG 94, 792 А). „Зато, браћо, стојмо на камену вере (Мт. 16, 16-18) и у предању Цркве (1 Кор. 11, 2 и 15, 3; 2 Сол. 2, 15), не помичући границе које поставише Свети Оци наши, нити дајући места онима који хоће да уводе новотарије и да руше грађевину Свете Божије Католичанске и Апостолске Цркве" (О иконама 3, 41; PG 94, 13-56 СО).

Да наведемо, на крају, још и светоотачки став Светог ДАМАСКИНА о Светој Евхаристији (у стварност и спасоноснаост које огромна већина данашњих протестантских екумениста уопште не верује), а који православни став искључује сваку могућност тзв. *intercommunio*:

„Хлеб Евхаристије није просто хлеб, него је сједињен са Божанством ... Хлеб и вино и вода призивањем (*dia tis epikliseos*; = епиклезом — у коју, опет, не верују римокатолички екуменисти) и наиласком Духа Светога натприродно се претварају у Тело Христово и у Крв Његову ... Причешћујући се и очишћујући се Њима, ми се сједињујемо са Телом Господа и Духом Његовим, и постајемо Тело Христово (= Црква). Тајна Евхаристије назива се Причешћем, јер се њоме причешћујемо Божанства Исусова. И назива се заједницом (= заједничарење), и у истини она то јесте, јер њоме ми ступамо у заједницу са Христом и узимамо удела и Његовом Телу и у Божанству, а с друге стране, њоме ми ступамо у заједницу међусобно (=једни с другима) и сједињујемо се. И пошто се сви причешћујемо од једнога Хлеба, то постајемо једно Тело Христово иједна Крв, и чланови један другоме (= међусобно), јер

смо сутелесници Христови (1 Кор. 10, 1617: Еф. 3, 6: Кол. 3, 11). Стога се свом снагом чувајмо да не примимо причешће од јеретика, нити да им дајемо. Јер Господ каже: „Не дајите Светиње псима, нити бацајте бисер свој пред свиње (Мт. 7, 6), да не постанете учесници њиховог зловерја (какодоксиас) и њихове осуде. Јер ако заиста бива сједињење са Христом и међусобно, онда се заиста добровољно сједињујемо и са свима онима који се заједно са нама причешћују. А то сједињење збива се добровољно, не без наше сагласности" (О Прив. вери IV, 13: PG 94, 1149-53).

9. Што се тиче односа Православне Цркве са Римокатоличком, то је тако исто озбиљан еклисиолошки проблем. За неке православне, па и за извесне у јерархијским врховима, Римокатолицизам представља „древну Западну Цркву", са њеним „посебним обичајима и догматима" који важе само за Запад и који су као такви постојали и пре 1054. године. Расцеп је, сматрају они, дошао само због „губљења љубави", и зато су сада они ти који долазе после „девет векова мржње" да „љубављу" превазиђу раскол. Они притом сматрају да проблем поновног сједињења хришћанског Истока и Запада није, и не треба да буде, ствар теологије, ствар праве, Истините вере, него ствар „дијалога љубави", само треба „узајамно скинути међусобне анатеме" Рима и Цариграда, и тако ће се „васпоставити јединство".

Овако упрошћујуће, небогословско и у великој мери агностичко, игнорантско постављање проблема односа између Православне Католичанске Цркве и Римске Цркве, не само што показује непознавање историје Цркве и стварне богословске проблематике, као и различитих сотириолошких перспектива које стоје иза догматских разлика Православља и Рима, него и потпомаже да се продужује и овековечује унионистички менталитет, лионско-флорентински менталитет који и данас постоји у Папској Цркви, нарочито у Ватикану. Унионистички менталитет папоцентричног римског Екуменизма не може бити промењен и превазиђен оваквим извитоперењем истинског Православног Икуменизма, тј. бежањем од сучељавања са стварним богословским, сотириолошким и еклисиолошким проблемима који деле Римску Цркву од древне Православне Цркве Светих Отаца и Васељенских Сабора.

Јер, како је забележено од добрих познавалаца богословља и историје Цркве (какав је нпр. један Г. Флоровски), још у 14. веку, у време исихастичких спорова, у позадини сукоба око филиокве откривале су се корените разлике у богословским схватањима и о самом Богу, највероватније плод различитог духовног опита и искуства у веровању и доживљавању тајне Тројичнога Бога и Богопознања и Богоопштења, затим у схватању и доживљају благодати, спасења и обожења човека. Притом још треба додати и чињеницу да Рим није остао само на оним разликама 11. и 14. века, него се у своме развоју све више удаљавао од богословско-црквеног Предања древне Цркве заједничких Отаца и Сабора, нарочито од Тридентског концила па надаље (1545-63. г.) и после Првог Ватиканског концила (1870. г.), када су прокламовани нови, Откривењу и древној Цркви непознати и непостојећи „догмати", и одомаћена еклисиолошка застрањења и заблуде (апсолутни примат и

непогрешивост папа, само зато што су из Рима!). Тиме су створене нове суштинске разлике и теолошке препреке за васпостављање јединства Вере и Цркве, теје тако још више продубљен јаз између хришћанског Истока и Запада. Нажалост, ту ни недавно одржани Други Ватикански концил (1962-65. г.), и поред многих реформи, није много изменио стање, јер је потврдио сва ранија одступања Римске Цркве од Православног Истока, и пре свега — папску власт и примат, и „непогрешивост“ *ex cathedra*, учење и веровање којим је „заједница Духа Свешога“ — *кинониа ту агиу пвематос* (2 Кор. 13,13) — у Католичанској - Саборној Цркви искључена као критеријум Вере и Предања (јер је, по томе, папа непогрешив „по себи а не по сагласности Цркве“ = *ex sese et non ex consensu Ecclesiae*).

За истински Православни Икуменизам потребно је, при било ком сусрету Православне Цркве са Римском, пре свега са светоотачком богословском трезвеношћу и историјском добросавесношћу и, наравно, са верношћу духу и слову Апостолскосветоотачког Јеванђеља Христа Богочовека и Свештеном Предању древне Цркве, преиспитати старе и нове Римске „догмате“: Филиокве и папски примат и непогрешивост, као и њихове еклисиолошко-социјолошке консеквенце. Сигурни смо да би се убрзо показало да ће бити потребно размотрити и оне тачке некада заједничке нам вере у којима многим изгледа да се Рим формално слаже са Православљем, као што су: место и улога Духа Светога и благодати у Цркви, питање греха и спасења, схватање Евхаристије и Епископата, питање Еклисиологије и Светог Предања.

За нас Православне критеријум те провере јесте „проповед Апостола и догмати Отаца и Сабора“, како се каже у Кондаку Службе Св. Оцима Првог Васељенског сабора.

[1.] Као што каже Св. ЈОВАН ДАМАСКИН: „Јер ако је човек свега све видљиве и невидљиве твари, сјединивши се Створитељ Логос Божији с људском природом, кроз њу се сјединио са целокупном творевином“ (PG 96, 662; ср. и Св. МАКСИМ, PG 91, 1312).

[2.] Овај назив за Јерусалимску Цркву налази се у нашим богослужбеним књигама, а датира од најранијих времена. Тако још Св. Иринеј каже за Јерусалимску Цркву: „То је Црква из које је свака Црква добила свој почетак..., митрополија грађана Новог Завета“ (Прошив јереси, 3, 12, 5). Такође, Оци 2. Васељенског Сабора (382. г.) кажу: „Од Цркве у Јерусалиму — мајке свих Цркава“ (Теодорит, Црквена историја, 5, 9).